

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Çevre ve Şehircilik Bakanı Sayın Murat KURUM tarafından Anayasa'nın 98'inci ve İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Serpil KEMALBAY PEKGÖZEGÜ
İzmir Milletvekili

Anayasanın 56. maddesi "Herkes sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir. Çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevre kirlenmesini önlemek devletin ve vatandaşların ödevidir" demektedir.

Türkiye'de yurttaşlar 'Su ve Vicdan' Nöbetleri tutulan Kaz Dağları'nda, Hasankeyf'de, Murat Dağı'nda, Munzur'da, Aydın'da, Denizli'de, Manisa'da ve daha birçok ilimizde olduğu gibi toprağını, bahçesini, havasını, suyunu, sağlığını, ekmeğini kaybetme kaygısı yaşamaktadır.

Hükümetin halk sağlığını ve doğal yaşamı yok sayan, sermayeyi koruyan enerji politikalarına karşı ekoloji derneklerinin, doğa savunucularının, yerel halkın, köylülerin itirazları yok sayılmakta, mülki idare amirleri eliyle desteklenen hukuksuz müdahalelerle karşılaşmaktadırlar. Çoğu zaman kolluk güçlerinin şirketlerden yana yerel halka ve doğa savunucularına şiddet uyguladıkları basında yer almaktadır. 26.08.2019 tarihinde Manisa Salihli Hacıbektaşlı'da bir yurttaşın özel mülkü olan araziye mıcır dökerek yol haline getiren Sanko Enerji Şirketi'nin, arazi sahibinin, köylülerinin ve doğa savunucularının itirazına rağmen toprağını kullanması, yol haline getirdiği tarladan iş makineleri geçirerek hukuksuz JES sürecini yürüttüğü görülmüştür. Bu hukuksuzluğa ve suça itiraz eden halka şiddet uygulanmış, kadınlara jandarma tacizkar müdahalelerde bulunmuş ve keyfi şekilde 26 kişi hukuksuzca gözaltına alınmıştır.

Dünyada Jeotermal enerji üretiminin olmazsa olmaz üç kuralı; santrallerin yaşam alanlarından uzağa kurulması, yeraltından çekilen akışkanla birlikte gelen ve yoğunlaşmayan gazların atmosfere salınmaması ile akışkanın bir damlasının dahi yerüstüne deşarj edilmemesidir.

Türkiye’de yaşanan süreçte jeotermal enerji kaynaklarının yoğunluğunun Ege Bölgesinde daha fazla kar odaklı, çevre tahribatlarının ve talanlarının görmezden gelindiği ve buna dair önlemlerin alınmadığı, kuyu ve nakil hatlarının yaşam alanlarını sardığı, yaşanmayacak vahşi deşarj yöntemlerinin uygulandığı ve bölgenin geri dönülemez tahribatlara uğradığı bir uygulama söz konusudur. Kontrolsüzce yapılan jeotermallerin sondaj çalışmalarının yer altı sularına, tarıma, doğaya ve insan sağlığına verdiği geri dönüşümü mümkün olmayan zararları rant uğruna görmezden gelinmektedir. 14 Ağustos 2017 tarihinde Orman ve Su İşleri Bakanlığı’nın, yeraltı sularımızda tehlikeli düzeyde zehirlenme olduğunu resmi raporlarla bildirip, **“artık madencilik ve JES projeleri için izin verilmesin”** diye Manisa ve İzmir valiliklerine yazı göndermesine rağmen halen bu projelere izin verilmesi “ÇED gerekli değildir” diye kararlar alınması, AKP iktidarının halk sağlığını ve doğal yaşamı yok sayan enerji politikalarını, JES’ler için verilen izinlerin ve açılan ihalelerin hukuka aykırılığını gösterirken, yurttaşlarımızın JES’lere karşı mücadelesinin meşruiyetini ve hukuki olduğunu gözler önüne sermektedir.

Türkiye’nin en verimli tarım arazilerinin olduğu Manisa’nın Salihli İlçesi Hacıbektaşlı Köyü’ndeki Sanko Enerji Şirketi’nin 76 dekarlık alanda kurmak istediği Jeotermal Enerji Santrali bölge halkının tarım alanlarına, içme suyuna, köy halkının evlerine yakın olmayıp iç içedir. Köy okulu JES işletmesine 100 metre mesafededir.

Olay yargıya taşınmıştır. Mahkeme aşaması sürerken şirketin JES alanına tırlarla konteynır yüklü malzeme ve sondaj aletlerini getirmek üzere Manisa Valiliği’nce tırlara eşlik etmesi için jandarma ekibi görevlendirdiği, söz konusu köylünün arazisinden izinsiz olarak mucur döşenmek suretiyle yol yapıldığı, arazi sahibinin bu nedenle Salihli 3. Noterliği aracılığıyla şirkete 21 Mart 2019 tarihinde ihtarname gönderdiği, şirketin kendisine Salihli Belediyesi’nin zabıtalari eşliğinde yeni yol açma çalışmasına başladığı, şirketin yeni yol çalışması yaptığı bölgenin bir parsel okul arsası olarak bir parsel de özel mülkiyet olan ve imar planının henüz uygulanmadığı bir yer olduğu, şirketin gece vakti kepçeler ile ağaç kestiği, bunun üzerine şikayette bulunan vatandaşlara “ağaç sahibinin bulunacağı” şeklinde bir açıklama yapıldığı edinilen bilgiler arasındadır.

Bu tablo yani Vali, Kaymakam, Belediye ve Şirket'in iç içeliği son derece düşündürücüdür. Haksızlığa uğrayan köylüler sormaktadır; hak, hukuk, adalet nasıl sağlanacak, kim kime şikâyet edilecektir?

Burada bölge halkı ve köylüler 30-40 yıllık ömrü olan JES şirketlerinin yıllardır sırf daha fazla para kazanma hırsıyla jeotermal enerji yatırımlarının talan edilmesine kullanılmasına, siyasi rant uğruna hukuksuzluklara göz yuman resmî yetkililere, şirketlerin bölgeden gittikten sonra verimsizleşecek topraklarına, ekosistemdeki ve yaşam alanlarındaki olumsuz değişimlerine, sağlıklarına, geçim kaynakları olan tarım ürünlerine yönelik tehditlerine karşı, hukuk mücadelesinin yanında sessizce tarlada oturarak yaptıkları itirazlarının plastik mermi, biber gazı ve coplarla karşılık bulması, kolluğun pervasızca kadın erkek köylülere ve doğa savunucularına şiddet uygulaması Salihli Köylülerinin ve halkımızın meşru iradesini yok saymaktır.

Bu bağlamda;

- 1- Jeotermal sondaj çalışmalarının yer altı sularına, tarıma, doğaya ve insan sağlığına verdiği zarara yönelik Bakanlığınızca yapılan bilimsel bir çalışma var mıdır?
- 2- Bölgelere göre faaliyette olan JES sayısı kaçtır, ruhsat verilen toplam JES sayısı kaçtır?
- 3- Bakanlığınız tarafından toprağa, havaya ve yer altı- üstü sulara karışan zehirli atıkların ölçümü yapılmış mıdır? Yapılmış ise ölçüm sonuçları nelerdir? Yapılmamış ise niçin yapılmamıştır?
- 4- Sanko Enerji Şirketi, Manisa Salihli'de inşa edilmekte olan JES kuyularını tarım alanlarına, yerleşim yerlerinin içine, okulun 100 metre yakınına kurabilme gücünü nereden almaktadır?
- 5- Manisa'nın Salihli ilçesi, Hacıbektaşlı Köyünde Vali, Kaymakam ve Belediye'nin köylülerin doğasını, geçimini, geleceğini mahvedecek bir şirketin çıkarları için devletin polisini, jandarmasını köye yığacak şekilde halkın iradesini, itirazını görmezden gelerek yaşam alanlarına JES yapılmasının nedeni nedir?
- 6- Şehir içlerinde yerel yönetimlere yani kamu idaresine ait olan yol yapım çalışması "hak ve yetkisi" nasıl hususi ihtiyacı için özel bir şirkete devredilmektedir?
- 7- Henüz imarlaşma başlamadığı halde şimdiden taşeron firmalara yol yapımı için ihale açılmış mıdır? İhaleye ne zaman çıkılmış ve inşaat firması olmayan elektrik firmasına nasıl ihale verilmiştir?

8- JES firmalarının bu şekliyle kanun dışı hareket ediyor olabilmelerinin sebebi Bakanlığınızın denetim eksikliğinden mi kaynaklanmaktadır?

9- Bizzat Manisa Valisi tarafından tarafıma sözlü olarak bildirilen adı geçen JES firmasının uygulamasının kanuni ve hukuki olduğuna dair belgeyi yurttaşların haklı tepkilerini dikkate alarak kamuoyu ile paylaşmayı düşünüyor musunuz?

10- Bakanlığınız Su Yönetimi Genel Müdürlüğü'nün 14.08.2017 tarihli yazısında yer alan "Gediz Havzası Çalışmasında, aşılmaması gereken arsenik seviyesinin 53 ppb olarak belirlenmiş ancak yapılan 3 dönem izlemeler neticesinde havzadaki değerin 3000 ppb üzerinde değere ulaştığının görüldüğü, bu kirliliğin sebebinin de jeotermal ve madencilik faaliyetleri olduğu belirtilmesine rağmen JES'lere halen izin ruhsatı verilmesinin nedeni nedir?

11- Alaşehir Alkan Köyünde patlayan jeotermal kuyusu ve Salihli'de sondaj kuyusundan çıkan sıcak akışkanların bağlara, su kaynaklarına zarar verdiği resmi kurumlar tarafından tespit edilmesinden sonra JES izni ruhsatı verilen firma sayısı kaçtır?

12- Alaşehir Kemaliye ve Toygar Kasabalarındaki JES kuyusu patlamaları ile ilgili soruşturma başlatılmış mıdır? JES denetimleri yeterli ve düzenli midir? Bu konuda Çevre ve Şehircilik Müdürlüğü'nün bu yöndeki faaliyetleri ve sorumluluğu denetlenmekte midir? Patlama olan ve akışkan altında kalan tarımsal arazilerin bilimsel incelemesi ve tazmini hususları değerlendirilmiş midir?

13- Manisa Ziraat Odası'nın yeraltı sulama sularının dönemsel tahlil sonuçları dikkate alınmakta mıdır?

14- Manisa ilçe ve köylerinde ÇED raporuna gerek duyulmadan açılmak istenen JES kuyusu var mıdır?

15- Jeotermal atıkların insan ve tüm canlıların sağlığına etkileri nedeniyle son yıllarda Ege Bölgesinde arttığı gündeme getirilen kanser vakaları araştırılmış ve kamuoyu bilgilendirilmiş midir?

16- Bakanlığınızca JES izinleri verilirken halk sağlığının olumsuz etkilenmesini önlemek amacıyla "Sağlık Etki Değerlendirmesi" Raporu istenmesine yönelik bir çalışmanız var mıdır?

17- Uzmanlarca dile getirilen jeotermal kaynakların fazlaca kullanıldığı arazilerde yapılan reenjeksiyonun sismik aktiviteyi tetiklemekte ve depremlere neden olduğu açıklamalarına yönelik olarak bu bölgelerde jeotermal elektrik üretim alanlarında doğal depremsellik ve tetiklenmiş depremsellik kayıt ve değerlendirme uygulamaları yapılmakta mıdır?